UNIT 16 | PENDIDIKAN MORAL TINGKATAN 1 | SESI 2026

Kenali Hak Kanak-kanak

Berstruktur dan esei pendek

Setiap kanak-kanak mempunyai hak yang menyokong kehidupan, perkembangan, perlindungan dan penyertaan. Hak ini tidak bergantung pada pencapaian, tingkah laku, kaum, kewarganegaraan atau keadaan upaya. Unit ini membantu kamu mengenali hak, memahami peranan pihak yang melindunginya dan mengambil tindakan selamat. Suara kanak-kanak perlu didengar, sementara orang dewasa tetap bertanggungjawab menyediakan perlindungan yang sesuai.

Nama: _____ Kelas: _____

Tarikh: _____

Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | KSSM

Latihan asli, bukan soalan rasmi atau ramalan peperiksaan. Tahap soalan dan markah ialah panduan latihan kendiri.

10 berstruktur + 5 esei pendek | 100 markah latihan

Tulis jawapan sendiri sebelum membaca contoh jawapan. Jelaskan tindakan, alasan, perasaan atau kesan mengikut kehendak soalan. Markah ini bukan format atau skema rasmi peperiksaan.

Gunakan kertas tambahan jika perlu. Model jawapan menunjukkan satu jawapan yang mungkin. Guru boleh mempertimbangkan isi alternatif yang tepat.

Semakan kendiri: tandakan setiap isi berbeza sekali sahaja. Jika kriteria F dan H digunakan, huraian H perlu menyokong fakta F yang berkaitan.

Bahagian A | 10 soalan berstruktur

M16S01 | 16.1

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.1, 4.4.2

Sebuah pusat kanak-kanak menyediakan makanan, ruang belajar, perlindungan daripada gangguan dan peluang menyampaikan pandangan tentang aktiviti.

(a) Namakan dua kelompok hak yang disokong oleh makanan dan ruang belajar. [2 markah]

(b) Jelaskan dua kepentingan kemudahan tersebut, satu berkaitan makanan dan satu berkaitan pembelajaran. [4 markah]

M16S02 | 16.1

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.1, 4.4.6

Dalam perbincangan lawatan, murid diminta memberi pandangan. Satu cadangan lokasi kurang selamat dan guru mahu mencari alternatif.

(a) Nyatakan dua kelompok hak yang perlu dipertimbangkan. [2 markah]

(b) Cadangkan dua tindakan guru dan murid yang menghormati kedua-dua hak. Jelaskan sebabnya. [4 markah]

M16S03 | 16.3

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.3, 4.4.4

Papan maklumat kelas menyenaraikan Jabatan Kebajikan Masyarakat dan Yayasan Chow Kit sebagai pihak yang menyokong kanak-kanak.

(a) Nyatakan kategori setiap organisasi, sama ada badan kerajaan atau bukan kerajaan. [2 markah]

(b) Huraikan satu peranan setiap organisasi tersebut dan kepentingan peranan itu. [4 markah]

M16S04 | 16.4

Mudah | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.5, 4.4.6

Semua peserta, termasuk yang menggunakan alat bantuan komunikasi, diberi masa menyampaikan pandangan sebelum aktiviti dipilih.

(a) Nyatakan dua perasaan munasabah yang mungkin dialami peserta. [2 markah]

(b) Cadangkan dua amalan untuk mengekalkan penyertaan yang adil. Jelaskan sebab setiap amalan. [4 markah]

M16S05 | 16.2

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.1, 4.4.2

Sebuah kumpulan menyatakan bahawa bantuan asas hanya patut diberi kepada kanak-kanak yang tidak pernah melakukan kesilapan.

(a) Nyatakan dua perkara yang tidak menentukan pemilikan hak kanak-kanak. [2 markah]

(b) Jelaskan dua sebab pandangan kumpulan itu perlu diperbetulkan. [4 markah]

M16S06 | 16.3

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.3, 4.4.4

Dalam situasi rekaan, seorang kanak-kanak memerlukan perlindungan kebajikan dan terdapat kebimbangan tentang kesalahan terhadapnya. Orang dewasa sedang menyelaraskan bantuan.

(a) Namakan dua badan kerajaan yang mempunyai peranan berkaitan situasi tersebut. [2 markah]

(b) Huraikan satu peranan setiap badan serta satu manfaat bagi setiap peranan. [4 markah]

M16S07 | 16.5

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.1, 4.4.6

Seorang kanak-kanak baharu diketepikan daripada perbincangan kerana negara asal dan bahasa keluarganya berbeza.

(a) Nyatakan dua hak atau prinsip yang perlu dihormati dalam keadaan ini. [2 markah]

(b) Cadangkan dua tindakan rakan yang menyokong haknya. Jelaskan sebab setiap tindakan. [4 markah]

M16S08 | 16.4

Sederhana | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.5, 4.4.6

Selepas menerima bantuan, seorang kanak-kanak masih bimbang dan tidak mahu menceritakan pengalamannya di hadapan kelas.

(a) Nyatakan perasaan kanak-kanak itu dan satu pilihan peribadinya yang perlu dihormati. [2 markah]

(b) Cadangkan dua respons yang menghormati keadaan tersebut. Jelaskan sebabnya. [4 markah]

M16S09 | 16.5

Cabaran | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.2, 4.4.6

Kelas mahu menyokong kanak-kanak yang memerlukan bantuan. Ada cadangan menyebarkan gambar, nama dan cerita sensitifnya untuk menarik perhatian ramai.

(a) Nyatakan dua risiko pendedahan maklumat tersebut. [2 markah]

(b) Cadangkan dua cara membantu dengan lebih selamat. Jelaskan sebab setiap cara. [4 markah]

M16S10 | 16.5

Cabaran | 6 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.1, 4.4.6

Dalam situasi rekaan, rakan memberitahu bahawa seseorang mengancamnya dan melarang dia meminta bantuan. Kamu tidak mengetahui semua butiran.

(a) Nyatakan dua keutamaan ketika memberi respons. [2 markah]

(b) Cadangkan dua tindakan kamu dan jelaskan sebab setiap tindakan. [4 markah]

Bahagian B | 5 esei pendek

Rancang isi, tulis dan semak. Gunakan penerangan atau contoh yang relevan dengan soalan.

M16E01 | 16.5

Mudah | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.1, 4.4.2, 4.4.6

Kelas mahu memilih aktiviti hujung penggal. Murid mempunyai minat, kemampuan komunikasi dan keperluan akses yang berbeza.

Huraikan empat cara memastikan hak penyertaan serta perlindungan semua murid dihormati. Jelaskan sebabnya.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan dan pihak yang terlibat dalam situasi.
2. Tulis empat idea yang relevan dan selamat.
3. Huraikan satu sebab bagi setiap idea dan semak kesesuaiannya.

M16E02 | 16.3

Mudah | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.2, 4.4.3, 4.4.4

Sebuah komuniti mahu memahami bagaimana badan kerajaan dan bukan kerajaan saling melengkapi dalam menyokong kanak-kanak.

Huraikan empat sumbangan atau cara kerjasama yang relevan. Nyatakan pihak yang sesuai dan jelaskan manfaat setiap idea.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan dan pihak yang terlibat dalam situasi.
2. Tulis empat idea yang relevan dan selamat.
3. Huraikan satu sebab bagi setiap idea dan semak kesesuaiannya.

M16E03 | 16.5

Sederhana | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.1, 4.4.2, 4.4.6

Seorang murid berkata hak hanya untuk kanak-kanak yang cemerlang, berasal dari negara tertentu dan tidak pernah melanggar peraturan.

Huraikan empat idea untuk membetulkan pandangan tersebut dengan sopan. Jelaskan sebab bagi setiap idea.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan dan pihak yang terlibat dalam situasi.
2. Tulis empat idea yang relevan dan selamat.
3. Huraikan satu sebab bagi setiap idea dan semak kesesuaiannya.

M16E04 | 16.5

Sederhana | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.2, 4.4.5, 4.4.6

Seorang kanak-kanak baru menerima sokongan selepas menghadapi keadaan sukar. Rakan mahu membantu tetapi tidak tahu cara menjaga privasi dan perasaannya.

Huraikan empat cara memberi sokongan yang menghormati kanak-kanak tersebut. Jelaskan sebab bagi setiap cara.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan dan pihak yang terlibat dalam situasi.
2. Tulis empat idea yang relevan dan selamat.
3. Huraikan satu sebab bagi setiap idea dan semak kesesuaiannya.

M16E05 | 16.5

Cabaran | 8 markah | Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.1, 4.4.2, 4.4.6

Dalam situasi rekaan, seorang kanak-kanak memberitahu rakannya bahawa dia diancam dan diminta merahsiakan keadaan tersebut. Rakannya mahu membantu dengan selamat.

Huraikan empat tindakan yang sesuai untuk rakan itu. Jelaskan sebab bagi setiap tindakan.

Rangka bantuan

1. Kenal pasti keperluan dan pihak yang terlibat dalam situasi.
2. Tulis empat idea yang relevan dan selamat.
3. Huraikan satu sebab bagi setiap idea dan semak kesesuaiannya.

Model jawapan dan panduan semakan

Bandingkan jawapan anda dengan kriteria. Beri markah hanya bagi isi yang benar-benar terdapat dalam jawapan sendiri. Jangan beri dua markah untuk idea yang sama.

M16S01 | 16.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.1, 4.4.2

(a) Namakan dua kelompok hak yang disokong oleh makanan dan ruang belajar.

Contoh jawapan

Kelangsungan hidup melalui keperluan makanan. Perkembangan melalui peluang belajar.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Kelangsungan hidup melalui keperluan makanan.

☐ P2 (1 markah): Perkembangan melalui peluang belajar.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M16S01 (b) Jelaskan dua kepentingan kemudahan tersebut, satu berkaitan makanan dan satu berkaitan pembelajaran.

Contoh jawapan

Makanan menyokong keperluan asas kanak-kanak. Mereka tidak perlu mengabaikan keperluan makan untuk menyertai aktiviti harian.

Ruang belajar menyokong perkembangan kebolehan. Kanak-kanak mendapat tempat serta peluang mempelajari perkara baharu.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Makanan menyokong keperluan asas kanak-kanak.

☐ P2 (1 markah): Mereka tidak perlu mengabaikan keperluan makan untuk menyertai aktiviti harian.

☐ P3 (1 markah): Ruang belajar menyokong perkembangan kebolehan.

☐ P4 (1 markah): Kanak-kanak mendapat tempat serta peluang mempelajari perkara baharu.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M16S02 | 16.1

Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.1, 4.4.6

(a) Nyatakan dua kelompok hak yang perlu dipertimbangkan.

Contoh jawapan

Hak penyertaan. Hak perlindungan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Hak penyertaan.

☐ P2 (1 markah): Hak perlindungan.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M16S02 (b) Cadangkan dua tindakan guru dan murid yang menghormati kedua-dua hak. Jelaskan sebabnya.

Contoh jawapan

Dengar sebab murid mencadangkan lokasi tersebut. Pandangan dan minat mereka dapat dipertimbangkan dalam rancangan.

Bincangkan lokasi alternatif yang selamat bersama murid. Tujuan aktiviti boleh diteruskan tanpa mengabaikan perlindungan peserta.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Dengar sebab murid mencadangkan lokasi tersebut.

☐ P2 (1 markah): Pandangan dan minat mereka dapat dipertimbangkan dalam rancangan.

☐ P3 (1 markah): Bincangkan lokasi alternatif yang selamat bersama murid.

☐ P4 (1 markah): Tujuan aktiviti boleh diteruskan tanpa mengabaikan perlindungan peserta.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M16S03 | 16.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.3, 4.4.4

(a) Nyatakan kategori setiap organisasi, sama ada badan kerajaan atau bukan kerajaan.

Contoh jawapan

Jabatan Kebajikan Masyarakat ialah badan kerajaan. Yayasan Chow Kit ialah organisasi bukan kerajaan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Jabatan Kebajikan Masyarakat ialah badan kerajaan.

☐ P2 (1 markah): Yayasan Chow Kit ialah organisasi bukan kerajaan.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M16S03 (b) Huraikan satu peranan setiap organisasi tersebut dan kepentingan peranan itu.

Contoh jawapan

JKM memberikan sokongan berkaitan kebajikan serta perlindungan kanak-kanak. Keperluan kanak-kanak yang memerlukan bantuan dapat ditangani melalui pihak sesuai.

Yayasan Chow Kit menyediakan sokongan seperti ruang selamat dan peluang pembelajaran. Kanak-kanak mendapat persekitaran serta aktiviti yang menyokong perkembangan potensi.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): JKM memberikan sokongan berkaitan kebajikan serta perlindungan kanak-kanak.

☐ P2 (1 markah): Keperluan kanak-kanak yang memerlukan bantuan dapat ditangani melalui pihak sesuai.

☐ P3 (1 markah): Yayasan Chow Kit menyediakan sokongan seperti ruang selamat dan peluang pembelajaran.

☐ P4 (1 markah): Kanak-kanak mendapat persekitaran serta aktiviti yang menyokong perkembangan potensi.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M16S04 | 16.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.5, 4.4.6

(a) Nyatakan dua perasaan munasabah yang mungkin dialami peserta.

Contoh jawapan

Berasa dihargai. Berasa lebih yakin untuk menyertai.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Berasa dihargai.

☐ P2 (1 markah): Berasa lebih yakin untuk menyertai.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M16S04 (b) Cadangkan dua amalan untuk mengekalkan penyertaan yang adil. Jelaskan sebab setiap amalan.

Contoh jawapan

Sediakan pilihan bercakap, menulis atau menggunakan alat bantuan yang sesuai. Cara komunikasi yang berbeza tidak menjadi halangan untuk pandangan didengar.

Berikan masa munasabah sebelum memuktamadkan keputusan. Peserta tidak ditinggalkan hanya kerana memerlukan lebih masa menyampaikan mesej.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Sediakan pilihan bercakap, menulis atau menggunakan alat bantuan yang sesuai.

☐ P2 (1 markah): Cara komunikasi yang berbeza tidak menjadi halangan untuk pandangan didengar.

☐ P3 (1 markah): Berikan masa munasabah sebelum memuktamadkan keputusan.

☐ P4 (1 markah): Peserta tidak ditinggalkan hanya kerana memerlukan lebih masa menyampaikan mesej.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M16S05 | 16.2

Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.1, 4.4.2

(a) Nyatakan dua perkara yang tidak menentukan pemilikan hak kanak-kanak.

Contoh jawapan

Tingkah laku yang sentiasa sempurna. Pencapaian atau markah peperiksaan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Tingkah laku yang sentiasa sempurna.

☐ P2 (1 markah): Pencapaian atau markah peperiksaan.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M16S05 (b) Jelaskan dua sebab pandangan kumpulan itu perlu diperbetulkan.

Contoh jawapan

Hak dimiliki setiap kanak-kanak dan bukan hadiah untuk kepatuhan. Kesilapan tidak menghapuskan keperluan asas atau membenarkan penderaan terhadap seseorang.

Bantuan menyokong kesejahteraan dan peluang perkembangan. Kanak-kanak yang menghadapi kesukaran tetap memerlukan sokongan untuk belajar serta menjalani kehidupan.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Hak dimiliki setiap kanak-kanak dan bukan hadiah untuk kepatuhan.

☐ P2 (1 markah): Kesilapan tidak menghapuskan keperluan asas atau membenarkan penderaan terhadap seseorang.

☐ P3 (1 markah): Bantuan menyokong kesejahteraan dan peluang perkembangan.

☐ P4 (1 markah): Kanak-kanak yang menghadapi kesukaran tetap memerlukan sokongan untuk belajar serta menjalani kehidupan.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M16S06 | 16.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.3, 4.4.4

(a) Namakan dua badan kerajaan yang mempunyai peranan berkaitan situasi tersebut.

Contoh jawapan

Jabatan Kebajikan Masyarakat. Polis Diraja Malaysia.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Jabatan Kebajikan Masyarakat.

☐ P2 (1 markah): Polis Diraja Malaysia.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M16S06 (b) Huraikan satu peranan setiap badan serta satu manfaat bagi setiap peranan.

Contoh jawapan

JKM boleh membantu aspek kebajikan serta perlindungan kanak-kanak. Keperluan sokongan kanak-kanak dapat ditangani sambil tindakan lain diselaraskan.

PDRM menjalankan siasatan dan penguatkuasaan berkaitan kesalahan. Kebimbangan tentang kesalahan dinilai oleh pihak berautoriti dan bukan disiasat sendiri oleh murid.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): JKM boleh membantu aspek kebajikan serta perlindungan kanak-kanak.

☐ P2 (1 markah): Keperluan sokongan kanak-kanak dapat ditangani sambil tindakan lain diselaraskan.

☐ P3 (1 markah): PDRM menjalankan siasatan dan penguatkuasaan berkaitan kesalahan.

☐ P4 (1 markah): Kebimbangan tentang kesalahan dinilai oleh pihak berautoriti dan bukan disiasat sendiri oleh murid.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M16S07 | 16.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.1, 4.4.6

(a) Nyatakan dua hak atau prinsip yang perlu dihormati dalam keadaan ini.

Contoh jawapan

Peluang penyertaan kanak-kanak. Layanan tanpa diskriminasi berdasarkan latar belakang.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Peluang penyertaan kanak-kanak.

☐ P2 (1 markah): Layanan tanpa diskriminasi berdasarkan latar belakang.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M16S07 (b) Cadangkan dua tindakan rakan yang menyokong haknya. Jelaskan sebab setiap tindakan.

Contoh jawapan

Jemput pandangannya dengan bahasa atau cara komunikasi yang dapat difahami. Perbezaan bahasa tidak sepatutnya menghalang suara kanak-kanak didengar.

Maklumkan guru jika tindakan mengetepikannya berterusan. Orang dewasa boleh membantu mewujudkan pelaksanaan aktiviti yang lebih adil dan selamat.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Jemput pandangannya dengan bahasa atau cara komunikasi yang dapat difahami.

☐ P2 (1 markah): Perbezaan bahasa tidak sepatutnya menghalang suara kanak-kanak didengar.

☐ P3 (1 markah): Maklumkan guru jika tindakan mengetepikannya berterusan.

☐ P4 (1 markah): Orang dewasa boleh membantu mewujudkan pelaksanaan aktiviti yang lebih adil dan selamat.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M16S08 | 16.4

Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.5, 4.4.6

(a) Nyatakan perasaan kanak-kanak itu dan satu pilihan peribadinya yang perlu dihormati.

Contoh jawapan

Dia masih berasa bimbang. Dia tidak mahu berkongsi pengalaman di hadapan kelas.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Dia masih berasa bimbang.

☐ P2 (1 markah): Dia tidak mahu berkongsi pengalaman di hadapan kelas.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M16S08 (b) Cadangkan dua respons yang menghormati keadaan tersebut. Jelaskan sebabnya.

Contoh jawapan

Jangan memaksanya memberikan cerita atau ucapan di hadapan orang ramai. Menerima bantuan tidak menghapuskan privasi atau mewajibkan pendedahan pengalaman sensitif.

Benarkan bantuan daripada orang dewasa sesuai diteruskan mengikut keperluan. Perasaan selamat mungkin mengambil masa dan tidak boleh dipaksa muncul serta-merta.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Jangan memaksanya memberikan cerita atau ucapan di hadapan orang ramai.

☐ P2 (1 markah): Menerima bantuan tidak menghapuskan privasi atau mewajibkan pendedahan pengalaman sensitif.

☐ P3 (1 markah): Benarkan bantuan daripada orang dewasa sesuai diteruskan mengikut keperluan.

☐ P4 (1 markah): Perasaan selamat mungkin mengambil masa dan tidak boleh dipaksa muncul serta-merta.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M16S09 | 16.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.2, 4.4.6

(a) Nyatakan dua risiko pendedahan maklumat tersebut.

Contoh jawapan

Privasi kanak-kanak terjejas. Pendedahan boleh menambah tekanan atau risiko kepadanya.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Privasi kanak-kanak terjejas.

☐ P2 (1 markah): Pendedahan boleh menambah tekanan atau risiko kepadanya.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M16S09 (b) Cadangkan dua cara membantu dengan lebih selamat. Jelaskan sebab setiap cara.

Contoh jawapan

Rujuk guru atau penjaga yang bertanggungjawab sebelum mengadakan kegiatan bantuan. Keperluan dan cara sokongan dapat diselaraskan oleh pihak yang sesuai.

Gunakan maklumat umum yang diperlukan tanpa mendedahkan identiti atau pengalaman sensitif. Bantuan boleh diteruskan sambil maruah serta privasi kanak-kanak dilindungi.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Rujuk guru atau penjaga yang bertanggungjawab sebelum mengadakan kegiatan bantuan.

☐ P2 (1 markah): Keperluan dan cara sokongan dapat diselaraskan oleh pihak yang sesuai.

☐ P3 (1 markah): Gunakan maklumat umum yang diperlukan tanpa mendedahkan identiti atau pengalaman sensitif.

☐ P4 (1 markah): Bantuan boleh diteruskan sambil maruah serta privasi kanak-kanak dilindungi.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M16S10 | 16.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.1, 4.4.6

(a) Nyatakan dua keutamaan ketika memberi respons.

Contoh jawapan

Keselamatan rakan. Bantuan daripada orang dewasa dipercayai.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Keselamatan rakan.

☐ P2 (1 markah): Bantuan daripada orang dewasa dipercayai.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M16S10 (b) Cadangkan dua tindakan kamu dan jelaskan sebab setiap tindakan.

Contoh jawapan

Dengar tanpa menyalahkan rakan dan bantu dia mendapatkan guru atau penjaga dipercayai. Kebimbangan dapat disampaikan kepada orang yang mampu menyelaraskan perlindungan.

Elakkan konfrontasi sendiri dan jangan menyebarkan identiti atau cerita kepada umum. Tindakan itu mengurangkan risiko tambahan sambil maklumat diurus melalui pihak yang sesuai.

Semak isi penting

☐ P1 (1 markah): Dengar tanpa menyalahkan rakan dan bantu dia mendapatkan guru atau penjaga dipercayai.

☐ P2 (1 markah): Kebimbangan dapat disampaikan kepada orang yang mampu menyelaraskan perlindungan.

☐ P3 (1 markah): Elakkan konfrontasi sendiri dan jangan menyebarkan identiti atau cerita kepada umum.

☐ P4 (1 markah): Tindakan itu mengurangkan risiko tambahan sambil maklumat diurus melalui pihak yang sesuai.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M16E01 | 16.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.1, 4.4.2, 4.4.6

Huraikan empat cara memastikan hak penyertaan serta perlindungan semua murid dihormati. Jelaskan sebabnya.

Contoh jawapan

Aktiviti bersama lebih bermakna apabila suara murid didengar dan keputusan mempertimbangkan keselamatan serta peluang yang adil.

Guru dan rakan boleh menyediakan pilihan bercakap, menulis atau menggunakan bantuan komunikasi yang sesuai. Pilihan tersebut membolehkan pandangan dikongsi tanpa menjadikan satu cara bercakap sebagai syarat untuk menyertai perbincangan.

Setiap cadangan perlu didengar sebelum keputusan dibuat, dengan masa yang munasabah bagi peserta yang memerlukan. Peluang sebenar bersuara tidak wujud jika keputusan sudah ditetapkan sebelum semua murid sempat memberikan pandangan.

Keperluan akses dan keselamatan perlu dibincangkan bersama guru serta murid yang terlibat secara hormat. Rancangan dapat disesuaikan berdasarkan pengalaman sebenar dan tidak menganggap semua peserta mempunyai keperluan yang sama.

Jika sesuatu lokasi berisiko, kelas boleh mencari alternatif yang mengekalkan tujuan aktiviti dengan lebih selamat. Hak penyertaan dihormati melalui perbincangan, sementara orang dewasa tetap melaksanakan tanggungjawab melindungi semua peserta.

Pandangan tidak semestinya diluluskan sepenuhnya, tetapi alasan keputusan hendaklah diterangkan dengan cara yang boleh difahami.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Guru dan rakan boleh menyediakan pilihan bercakap, menulis atau menggunakan bantuan komunikasi yang sesuai.

☐ H1 (1 markah): Pilihan tersebut membolehkan pandangan dikongsi tanpa menjadikan satu cara bercakap sebagai syarat untuk menyertai perbincangan.

☐ F2 (1 markah): Setiap cadangan perlu didengar sebelum keputusan dibuat, dengan masa yang munasabah bagi peserta yang memerlukan.

☐ H2 (1 markah): Peluang sebenar bersuara tidak wujud jika keputusan sudah ditetapkan sebelum semua murid sempat memberikan pandangan.

☐ F3 (1 markah): Keperluan akses dan keselamatan perlu dibincangkan bersama guru serta murid yang terlibat secara hormat.

☐ H3 (1 markah): Rancangan dapat disesuaikan berdasarkan pengalaman sebenar dan tidak menganggap semua peserta mempunyai keperluan yang sama.

☐ F4 (1 markah): Jika sesuatu lokasi berisiko, kelas boleh mencari alternatif yang mengekalkan tujuan aktiviti dengan lebih selamat.

☐ H4 (1 markah): Hak penyertaan dihormati melalui perbincangan, sementara orang dewasa tetap melaksanakan tanggungjawab melindungi semua peserta.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M16E02 | 16.3

Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.2, 4.4.3, 4.4.4

Huraikan empat sumbangan atau cara kerjasama yang relevan. Nyatakan pihak yang sesuai dan jelaskan manfaat setiap idea.

Contoh jawapan

Perlindungan kanak-kanak melibatkan fungsi yang berbeza, jadi satu organisasi tidak semestinya menjalankan semua tugas sekaligus.

Jabatan Kebajikan Masyarakat boleh membantu aspek kebajikan dan perlindungan kanak-kanak mengikut keperluan yang dikenal pasti. Sokongan ini membantu memastikan kebimbangan tentang kehidupan serta keselamatan kanak-kanak dirujuk kepada pihak yang berperanan.

Polis Diraja Malaysia menjalankan siasatan dan penguatkuasaan apabila terdapat kebimbangan tentang kesalahan terhadap kanak-kanak. Fungsi berautoriti ini membolehkan perkara berkaitan kesalahan dinilai tanpa meminta murid menyiasat atau berkonfrontasi sendiri.

Yayasan Chow Kit menyediakan sokongan seperti ruang selamat, penjagaan dan peluang pembelajaran kepada kanak-kanak. Program sokongan memberi persekitaran untuk mengembangkan potensi sambil membantu keperluan yang tidak semestinya berupa siasatan.

Orang dewasa bertanggungjawab boleh menyelaraskan rujukan antara pihak yang sesuai sambil menjaga maklumat peribadi kanak-kanak. Kerjasama menghubungkan keperluan yang berlainan dan mengelakkan identiti atau pengalaman sensitif didedahkan tanpa keperluan kepada umum.

Setiap pihak perlu bekerja mengikut peranan, dengan maruah serta kesejahteraan kanak-kanak menjadi perhatian bersama.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Jabatan Kebajikan Masyarakat boleh membantu aspek kebajikan dan perlindungan kanak-kanak mengikut keperluan yang dikenal pasti.

☐ H1 (1 markah): Sokongan ini membantu memastikan kebimbangan tentang kehidupan serta keselamatan kanak-kanak dirujuk kepada pihak yang berperanan.

☐ F2 (1 markah): Polis Diraja Malaysia menjalankan siasatan dan penguatkuasaan apabila terdapat kebimbangan tentang kesalahan terhadap kanak-kanak.

☐ H2 (1 markah): Fungsi berautoriti ini membolehkan perkara berkaitan kesalahan dinilai tanpa meminta murid menyiasat atau berkonfrontasi sendiri.

☐ F3 (1 markah): Yayasan Chow Kit menyediakan sokongan seperti ruang selamat, penjagaan dan peluang pembelajaran kepada kanak-kanak.

☐ H3 (1 markah): Program sokongan memberi persekitaran untuk mengembangkan potensi sambil membantu keperluan yang tidak semestinya berupa siasatan.

☐ F4 (1 markah): Orang dewasa bertanggungjawab boleh menyelaraskan rujukan antara pihak yang sesuai sambil menjaga maklumat peribadi kanak-kanak.

☐ H4 (1 markah): Kerjasama menghubungkan keperluan yang berlainan dan mengelakkan identiti atau pengalaman sensitif didedahkan tanpa keperluan kepada umum.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M16E03 | 16.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.1, 4.4.2, 4.4.6

Huraikan empat idea untuk membetulkan pandangan tersebut dengan sopan. Jelaskan sebab bagi setiap idea.

Contoh jawapan

Pandangan tersebut perlu dibetulkan dengan penjelasan yang menghormati rakan sambil menegaskan hak semua kanak-kanak.

Hak asasi dimiliki setiap kanak-kanak sebagai manusia dan tidak bergantung pada markah atau pencapaian akademik. Murid yang memerlukan bantuan belajar tetap mempunyai keperluan perkembangan dan bukan kurang bernilai daripada rakan lain.

Kesilapan tingkah laku boleh diperbetulkan melalui cara yang sesuai tanpa menghapuskan hak perlindungan seseorang kanak-kanak. Tindakan pembetulan tidak membenarkan penderaan, penghinaan atau penafian keperluan asas sebagai balasan atas kesilapan yang dilakukan.

Kaum dan kewarganegaraan tidak menentukan sama ada seorang kanak-kanak memiliki maruah serta hak asasi. Perbezaan latar belakang tidak wajar dijadikan alasan menganggap sebahagian kanak-kanak langsung tidak layak menerima perlindungan.

Keadaan upaya yang berbeza perlu dipertimbangkan melalui sokongan akses dan peluang penyertaan yang sesuai. Bantuan membolehkan hak direalisasikan dan bukan hadiah selepas seseorang membuktikan kemampuan melakukan semua perkara secara sendiri.

Hak juga perlu dibezakan daripada setiap kehendak barang, supaya perbincangan kekal tepat dan tidak mengelirukan.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Hak asasi dimiliki setiap kanak-kanak sebagai manusia dan tidak bergantung pada markah atau pencapaian akademik.

☐ H1 (1 markah): Murid yang memerlukan bantuan belajar tetap mempunyai keperluan perkembangan dan bukan kurang bernilai daripada rakan lain.

☐ F2 (1 markah): Kesilapan tingkah laku boleh diperbetulkan melalui cara yang sesuai tanpa menghapuskan hak perlindungan seseorang kanak-kanak.

☐ H2 (1 markah): Tindakan pembetulan tidak membenarkan penderaan, penghinaan atau penafian keperluan asas sebagai balasan atas kesilapan yang dilakukan.

☐ F3 (1 markah): Kaum dan kewarganegaraan tidak menentukan sama ada seorang kanak-kanak memiliki maruah serta hak asasi.

☐ H3 (1 markah): Perbezaan latar belakang tidak wajar dijadikan alasan menganggap sebahagian kanak-kanak langsung tidak layak menerima perlindungan.

☐ F4 (1 markah): Keadaan upaya yang berbeza perlu dipertimbangkan melalui sokongan akses dan peluang penyertaan yang sesuai.

☐ H4 (1 markah): Bantuan membolehkan hak direalisasikan dan bukan hadiah selepas seseorang membuktikan kemampuan melakukan semua perkara secara sendiri.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M16E04 | 16.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.2, 4.4.5, 4.4.6

Huraikan empat cara memberi sokongan yang menghormati kanak-kanak tersebut. Jelaskan sebab bagi setiap cara.

Contoh jawapan

Sokongan yang baik menjaga maruah, pilihan dan keselamatan, bukannya menuntut seseorang menunjukkan reaksi yang ditetapkan.

Rakan boleh mendengar jika dia memilih untuk berkongsi tanpa mendesak butiran yang tidak mahu diceritakan. Pilihan itu menjaga privasi dan mengelakkan pengalaman sensitif dijadikan syarat untuk diterima dalam kumpulan rakan.

Rakan boleh menerima bahawa dia mungkin berasa lega dan bimbang pada masa yang sama. Perasaan selepas menerima bantuan berbeza antara individu dan tidak semestinya berubah menjadi gembira dengan serta-merta.

Rakan boleh memberi peluang menyertai aktiviti melalui cara yang sesuai dengan keselesaan serta keperluannya. Penyertaan yang tidak memaksa membantu dia terus berhubung dengan orang lain sambil suara dan pilihannya dihormati.

Apabila terdapat kebimbangan keselamatan, rakan boleh membantu mendapatkan orang dewasa dipercayai tanpa menyebarkan cerita kepada umum. Saluran bantuan yang sesuai melindungi kebajikannya sambil mengelakkan pendedahan identiti atau tekanan tambahan yang tidak perlu.

Rakan tidak perlu menjadi penyiasat atau perawat, tetapi boleh membantu membuka jalan kepada sokongan yang sesuai.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Rakan boleh mendengar jika dia memilih untuk berkongsi tanpa mendesak butiran yang tidak mahu diceritakan.

☐ H1 (1 markah): Pilihan itu menjaga privasi dan mengelakkan pengalaman sensitif dijadikan syarat untuk diterima dalam kumpulan rakan.

☐ F2 (1 markah): Rakan boleh menerima bahawa dia mungkin berasa lega dan bimbang pada masa yang sama.

☐ H2 (1 markah): Perasaan selepas menerima bantuan berbeza antara individu dan tidak semestinya berubah menjadi gembira dengan serta-merta.

☐ F3 (1 markah): Rakan boleh memberi peluang menyertai aktiviti melalui cara yang sesuai dengan keselesaan serta keperluannya.

☐ H3 (1 markah): Penyertaan yang tidak memaksa membantu dia terus berhubung dengan orang lain sambil suara dan pilihannya dihormati.

☐ F4 (1 markah): Apabila terdapat kebimbangan keselamatan, rakan boleh membantu mendapatkan orang dewasa dipercayai tanpa menyebarkan cerita kepada umum.

☐ H4 (1 markah): Saluran bantuan yang sesuai melindungi kebajikannya sambil mengelakkan pendedahan identiti atau tekanan tambahan yang tidak perlu.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

M16E05 | 16.5

Skop unit buku teks KPM hlm. 187-200 | Rujukan 4.4.1, 4.4.2, 4.4.6

Huraikan empat tindakan yang sesuai untuk rakan itu. Jelaskan sebab bagi setiap tindakan.

Contoh jawapan

Keutamaan ialah keselamatan kanak-kanak dan akses kepada bantuan, bukan mendapatkan cerita lengkap untuk dikongsi kepada orang ramai.

Rakan perlu mendengar dengan tenang dan tidak menyalahkan kanak-kanak atas ancaman yang diceritakan kepadanya. Respons yang menghormati membantu kanak-kanak menyampaikan kebimbangan tanpa berasa dirinya patut dipersalahkan kerana meminta bantuan.

Rakan perlu membantu mendapatkan guru, penjaga atau orang dewasa dipercayai yang boleh menyelaraskan perlindungan sesuai. Ancaman mungkin memerlukan tindakan dan sumber bantuan yang berada di luar kemampuan rakan sebaya untuk menguruskannya.

Rakan tidak perlu berkonfrontasi, memerangkap atau menjalankan siasatan sendiri terhadap orang yang disebut dalam cerita. Tindakan sendiri boleh meningkatkan risiko, sedangkan pihak berautoriti mempunyai peranan yang sesuai untuk menyemak kebimbangan tersebut.

Maklumat perlu dijaga daripada penyebaran awam tetapi disampaikan secara sesuai kepada pihak yang boleh membantu. Privasi mengehadkan pendedahan tidak perlu dan bukan alasan menyimpan bahaya sebagai rahsia daripada semua orang dewasa.

Hak perlindungan tidak bergantung pada latar belakang atau tingkah laku kanak-kanak yang sedang meminta pertolongan itu.

Semak isi penting

☐ F1 (1 markah): Rakan perlu mendengar dengan tenang dan tidak menyalahkan kanak-kanak atas ancaman yang diceritakan kepadanya.

☐ H1 (1 markah): Respons yang menghormati membantu kanak-kanak menyampaikan kebimbangan tanpa berasa dirinya patut dipersalahkan kerana meminta bantuan.

☐ F2 (1 markah): Rakan perlu membantu mendapatkan guru, penjaga atau orang dewasa dipercayai yang boleh menyelaraskan perlindungan sesuai.

☐ H2 (1 markah): Ancaman mungkin memerlukan tindakan dan sumber bantuan yang berada di luar kemampuan rakan sebaya untuk menguruskannya.

☐ F3 (1 markah): Rakan tidak perlu berkonfrontasi, memerangkap atau menjalankan siasatan sendiri terhadap orang yang disebut dalam cerita.

☐ H3 (1 markah): Tindakan sendiri boleh meningkatkan risiko, sedangkan pihak berautoriti mempunyai peranan yang sesuai untuk menyemak kebimbangan tersebut.

☐ F4 (1 markah): Maklumat perlu dijaga daripada penyebaran awam tetapi disampaikan secara sesuai kepada pihak yang boleh membantu.

☐ H4 (1 markah): Privasi mengehadkan pendedahan tidak perlu dan bukan alasan menyimpan bahaya sebagai rahsia daripada semua orang dewasa.

Jawapan ini contoh, bukan satu-satunya jawapan. Terima idea alternatif yang relevan, selamat dan disokong alasan sesuai. Rubrik ini untuk latihan kendiri, bukan skema rasmi KPM.

Sumber dan skop

DSKP KSSM Pendidikan Moral Tingkatan 1, KPM/BPK, BPK 2015, Terbitan 2016, ISBN 978-967-420-135-7. Buku teks KPM/DBP, Cetakan Pertama 2016, ISBN 978-983-49-1121-8. Tahun 2026 ialah sesi murid, bukan edisi buku teks baharu.

DSKP KPM, salinan rujukan | Buku teks KPM, salinan rujukan

Latihan asli berbantu AI untuk murid sesi 2026. Bukan edisi buku teks baharu, soalan rasmi, ramalan atau pengesahan KPM. Markah ialah panduan latihan, bukan skema peperiksaan. Jawapan lain yang berasas dan relevan boleh diterima. Semakan guru bebas belum dibuat. © 2026 LauPeh, setakat hak yang boleh dilindungi.